

### МІЖНАРОДНЕ ПРИВАТНЕ ПРАВО

**ДЗЮБЕНКО СОФІЯ ДМИТРІВНА**

Київський національний торговельно-економічний університет

#### **ДЕЯКІ ОСОБЛИВОСТІ УКЛАДЕННЯ ШЛЮБУ У МІЖНАРОДНОМУ ПРИВАТНОМУ ПРАВІ**

Питання укладення шлюбу є актуальним не лише в межах певних держав, а й на міжнародному рівні. Сьогодні відбуваються активні міграційні процеси, що значно впливає на шлюбні відносини. Шлюбно-сімейні відносини з іноземним елементом регулюються матеріальними та колізійними нормами. З огляду на відмінності у культурних, релігійних та правових традиціях, матеріальне право різних держав зазвичай має розбіжності у регулюванні сімейних відносин. На нашу думку, уніфікація матеріальних норм у даній сфері є проблематичною, тому найчастіше виникає потреба у застосуванні колізійних норм.

Відповідно до статті 55 Закону України «Про міжнародне приватне право» [2] право на шлюб визначається особистим законом кожної з осіб, які подали заяву про укладення шлюбу. Таким чином, колізійна норма, що міститься у статті, відсилає саме до особистого закону особи, яка укладає шлюб, задля встановлення її право- та дієздатності для його укладення. Хоча у законодавстві кожної країни й наявні матеріально-правові норми, що регулюють шлюбні відносини, проте часто проблема постає у виборі закону для укладення шлюбу, щоб він визнавався дійсним у державі кожного з подружжя. Для вирішення даної проблеми можуть застосовуватися декілька колізійних прив'язок: особистий закон фізичної особи (*lex personalis*) та закон місця укладення шлюбу (*lex loci celebrationis*). Особистий закон існує у двох різновидах: закон місця проживання (*lex domicilii*), який застосовується зокрема у Великобританії, Австралії, Новій Зеландії та закон громадянства (*lex patriae* або *lex nationalis*), який використовують у ФРН, Австрії, Іспанії та інших країнах. Прив'язку закон місця укладення шлюбу на практиці найбільше застосовують у США та країнах Латинської Америки.

Законодавство країн містить норми, які визначають формальні та матеріальні умови укладення шлюбу, дотримання яких є обов'язковим для визнання його дійсним. Матеріальними є умови, з дотриманням яких пов'язується дійсність шлюбу і до них застосовується особистий закон. Ці умови відносяться до шлюбної право- та дієздатності. Важливою матеріальною умовою укладення шлюбу є шлюбний вік. У різних країнах віковий ценз для укладення шлюбу різниться. Так, в Україні шлюбний вік для чоловіків і жінок встановлюється у 18 років, що зазначено у статті 22 Сімейного кодексу України (далі – СК України) [3]. В Австралії шлюбний вік – 16 років для жінок і 18 років для чоловіків, в Англії – 16 років для жінок і чоловіків, в Еквадорі та Колумбії він становить 12 років для жінок і 14 років для чоловіків [4, с. 2]. Тобто, при укладенні шлюбу, наприклад, українця з іноземною особою у Великобританії, важливо звертати увагу на віковий ценз для укладення шлюбу за особистим законом українця, оскільки за ним особа може ще не мати права на вступ до шлюбу, на відміну від законодавства Великобританії.

Наразі у більшості країн світу діє принцип одношлюбності. Перебування особи в шлюбі є перешкодою для укладення іншого. Даний принцип закріплено і в українському законодавстві. Проте, існують держави, де дозволено багатошлюбність. Такими є мусульманські країни, де передбачається можливість для чоловіка укласти до чотирьох шлюбів. Коран дозволяє і багатошлюбність. Іслам дозволяє чоловіку мати чотири дружини, але він може розлучитися з однією з них і одружитися ще раз [4, с. 3].

На нашу думку, актуальним колізійним питанням є укладення одностатевих шлюбів. Так, станом на лютий 2019 року 28 країн світу мали законодавство про звичайний шлюб, яке поширювалося також і на одностатеві пари; в Ізраїлі не було дозволено укласти шлюб між людьми однієї статі, але визнавалися такі шлюби, укладені за кордоном за законодавством інших країн. Ще 14 країн світу, не дозволяючи укласти звичайні шлюби між особами однієї статі, запровадили для таких пар правову форму реєстрації подружніх відносин, альтернативну до звичайного шлюбу [5]. В Україні одностатеві шлюби не визнаються у будь-якому випадку, навіть якщо вони були укладені у державі, де такі шлюби легалізовані.

Формальними є умови, що стосуються форми укладення шлюбу. На сьогодні існують державна, релігійна та змішана форми укладення шлюбу. Виключно державна форма визнається більшістю держав: Францією, Швейцарією, Україною. Деякі країни визнають укладення шлюбу в релігійних установах (Ізраїль, Іран). Інші країни (Італія, Англія) надають особам

вибір форми укладення шлюбу. Через неузгодженість держав щодо форми укладення шлюбу, виникають проблеми щодо його дійсності. Так, шлюб, укладений релігійною установою в Ізраїлі за участі громадянина України, не буде визнаватися в нашій державі.

Таким чином, укладення шлюбу з іноземним елементом має ряд особливостей. При вирішенні даного питання необхідно правильно застосовувати колізійні норми та достеменно знати законодавство інших держав у цій сфері, брати до уваги міжнародні конвенції та договори між державами. Тільки у цьому випадку можна якнайточніше врегулювати такі шлюбні відносини та уникнути так званих «кульгаючих» шлюбів.

### **Список використаних джерел**

1. Про міжнародне приватне право : Закон України від 23 червня 2005 р. № 2709-IV. Офіційний веб-портал Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2709-15#Text>
2. Сімейний кодекс України від 10 січня 2002 р. № 2947-III. Офіційний веб-портал Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2947-14#Text>
3. Розгон О. Укладання шлюбу громадянина України з іноземцем за кордоном. *Юридичний Радник*. 2011. № 6(60). С. 1–8. URL: [http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:fnrSVgcNmAwJ:yurradnik.com.ua/wp-content/uploads/2014/10/men06\\_2011\\_c102\\_Rozgon.doc+&cd=1&hl=ru&ct=clnk&gl=ua&client=safari](http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:fnrSVgcNmAwJ:yurradnik.com.ua/wp-content/uploads/2014/10/men06_2011_c102_Rozgon.doc+&cd=1&hl=ru&ct=clnk&gl=ua&client=safari)
4. Аналітична записка щодо запровадження в Україні реєстрованого партнерства для одностатевих сімейних пар. URL: <https://gay.org.ua/documents/zapartnerstvo/policy-brief-registered-partnership-Ukraine-2019.pdf>

*Науковий керівник: к.ю.н., доцент, доцент кафедри Тищенко Ю. В.*

### **КУЛИК КАТЕРИНА ІГОРІВНА**

Київський національний торговельно-економічний університет

### **КОЛІЗІЙНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ВІДНОСИН ЩОДО УКЛАДЕННЯ ШЛЮБУ, УСКЛАДНЕНОГО ІНОЗЕМНИМ ЕЛЕМЕНТОМ**

У часи світової глобалізації та стрімкого розвитку інтеграційних процесів стає доволі актуальним питанням регулювання сімейних відносин, яке спричинене тим, що такі відносини є найбільш вагомим показником змін, що відбуваються